

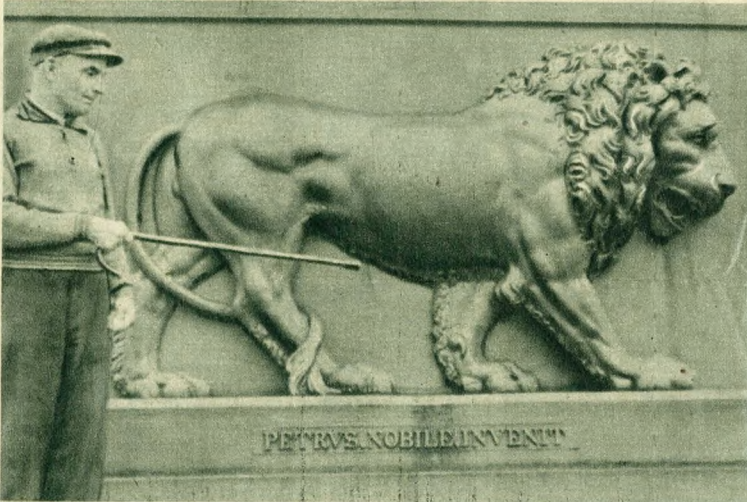

A lánchídi oroszlán

(MFI felv.)

A kulmi emlékmű

A kulmi emlékmű oroszlánja

Ennek az oroszlánnak sincs nyelve?

Van-e hát nyelve a lánchídi oroszlánnak?

Egy pesti legenda megszületésének története

A Széchenyi Istvánról elnevezett budapesti Lánchídat 1839—1849 között építette meg William Tierney Clark angol mérnök. A hidat már a szabadságharc elmúlása után, 1850-ben adták át ünnepélyesen a közforgalomnak. Ekkor került a híd négy sarokpillérére a négy hatalmas kőoroszlán.

A leleplezési ünnep során — így mondja a pesti legenda, — egyszerre csak egy suszterinas így kiáltott fel:

— Hó, nem érnek ezek az oroszlánok annyit sem, mint a macska, mert nincs nyelvük!

Az emberek odapillantanak — meséli tovább a legenda, — hát csakugyan szentigaz, amit az inas kurjantott: az oroszlánoknak csakugyan nincs nyelvük. A szobrász elfelejtett nekik nyelvet faragni! Erre harsány kacaj futott végig a városon: no, még ilyet nem pipált Európa! A szegény szobrász viszont annyira elröstellte a dolgot, hogy még ott a helyszínen beleugrott a Lánchídról a Dunába: ő volt a „híдавató” — a Lánchíd első öngyilkosa!

Eddig tart a legenda. A valóság viszont az, hogy az oroszlánokat faragó Marschalkó János, egy lőcsei születésű derék szobrászművészünk, akitől származik a négy lánchídi oroszlánon kívül a Tudományos Akadémia, a pesti Vigadó, a Rudasfürdő s még néhány pesti és vidéki középületünk szobordíszének tetemes része, a Lánchíd felavatása után még igen sok esztendeig élt igen jó egészségben, s csak 1877-ben hunyt el 58 éves korában. Vagyis esze ágában sem volt öngyilkossá lennie, amire különben sem lett volna oka, mert hiszen a lánchídi oroszlánoknak — megvan a nyelvük, csak éppen nem nyujtogatják ki. Ő maga holta napjáig igen jókat mulatott ezen a pesti legendán s csak annyit szokott volt hozzáfűzni:

— Nem vagyok én hentes, hogy a füstre való nagy nyelveket lógassam ki a barmok szájából...

Ezzel a legendával hát leszámoltunk, illetőleg leszámolt már néhai való Tóth Béla. A kérdés most már csak az, honnan is keveredhetett hozzánk ez az együgyű anekdota?

Kiderült, hogy — mint minden valamire való anekdota, — ez is a vándortermészetű s a régi Ausztriából jutott el hozzánk. Ott ugyanis Kulmban, a cseh Éréhegység lábánál fekvő egyik kis faluban, hatalmas emléket állítottak egy ütközet emlékére, amely 1813 augusztus 30-án itt zajlott le Napoleon hadserege és az egyesült osztrák, porosz és orosz haderők között, az utóbbiak diadalával. Az emlékoszlopot, amelyet a kulmi síkság közepén állítottak fel, egy Peter von Nobile nevű osztrák szobrász készítette, aki 1774—1854 között élt s akitől való többek között a bécsi Burg hatalmas, dór ízlésben épült háromnyílású díszkapuja is.

A kulmi emlékművet 1837-ben leleplezték le s az egykorú kritikusok nyomban kifogásolták a talapatzán lévő négy oroszlán járását. Kiderült ugyanis, hogy ezek az állatok egészen természetellenesen járnak: egyszerre rakják előre a két jobb lábukat — az elülsőt és a hátsót, — aminek a valóságban az lenne a következménye, hogy ezek a kítőnő bestiák egyszerre feloldalra dőljenek. A leleplezési ünnepen azonban egy gyerek az oroszlánoknak egyik-másik hibájára is rájött: ezeknek az állatoknak aztán csakugyan nincs nyelvük...

Az emlékmű őrzésével megbízott hadirokkantak 1837-től fogva mindmáig hűséggel és kitartással mesélik tehát, hogy Peter von Nobile úgy elkéseredett ezen a balfogásban, hogy bánatában elemész-tette magát.

A tény persze itt is az, hogy Nobilenek esze ágában sem volt öngyilkossá lennie, mert hiszen az emlékmű leleplezése után még tizenhét esztendeig élt és alkotott. Így azonban most legalább rábukkantunk a pesti legenda közvetlen forrására. **Supka Géza**

Lánchíd